27691

Poštarina plaćena.

Mali oglasnik
do 20 riječi 10 Dinara. Svaka daljnja riječ 50 para. Debelo štampane riječi naslova po 2 Dinara. Oglasi se plaćaju unaprijed.

Upitima treba priložiti marku za odgovor.

Uzorni Vrtlar

Ilustrovani list za napredno vrtlarstvo i sitno živinogojstvo.

Izlazi jedanput mjesečno. Godišnja pretplata za SHS. Din. 40·—. Za inozemstvo Din 50·—. Adresa: ::: ZAGREB I., Poštanski pretinac broj 201. :::

Cijena 4 dinara.

Cijene oglasa:
1/1 stranice Din. 250·
1/8 „ „ 140·-
1/16 „ „ 80·-
1/32 „ „ 45·
Veći oglasi prema po godbi. Kod višekratnog uvrštenja popust. Na prvoj strani omota 25% više.

Godina V. **Zagreb, kolovoz (august) 1927.** **Broj 8.**

Sadržaj:

1. Jesenski cvjetni ukras vrta. — 2. Kako da u vrtu umanjimo štete od suše? — 3. Uređaji za polijevanje vrtova (Umjetna kiša). Sa slikom. — 4. Popravljanje tla vapnenjem. — 5. Umnažanje voćaka sjemenjem. — 6. Kako da iskoristimo otpalo voće? — 7. Kako se priprema dobra šljivovica? — 8. Nešto o sušenju voća. — 9. Zadruge za proizvodnju i prodaju povrća. — 10. Razno iz vrtlarstva. — 11. Najvažnije radnje u vrtu. (Rujan-September). — 12. Najvažnije o uzgoju kunića. — 13. Rekord-original košnica (Sa slikom.) — 14. Razno iz sitnog živinogojstva. 15. Pitanja i odgovori. — 16. Razne vijesti.

Prilog: **„Školski vrt i gospodarstvo“:**
Osnovna škola u radu za gospodarsku prosvjetu naroda.

Šlager novog doba!

!

Japan iz klijališnih prozora, složiv u nekoliko minuta, sa gvozdenim spojnicama, ali bez ikakovih šarafa ili čavala — šalje:

Höntsch & Co.
zastupnik W. Jungrichter
Brod n/S.

Zakonom zaštićeni patenat!
Tražite cijene i brošure!

PAEONIA OFICINALIS I PAEONIA SINENSIS

nerazdijeljene grmove uzimamo u zamjenu za velikocvijetne Chrysantheme ili za novac. Ponude na:

JANKOMIR D. D.
velevrtlarija i rasadnik
STENJEVEC

LUKOVICE RIMSKIH ZUMBULA

!

bijele i plave boje, prodajem od 1. jula do jeseni, u promjeru od 4—4½ cm Cijena 2 Din komad, 100 komada 180 Din, 1000 komada 1500 Din. Narudžbe od 200 komada i više franco pakovanje i poštarina. Lukovice od 3 cm u pola cijene. Za robu jamčim, da je zdrava, a narudžbe odpremam pouzećem.

Adresa:
Marko Marojica, vrtlar
Mlini-Župe, Dubrovnik.

Piretrin prašak je sigurno, prokušano, najjeftinije i najbolje sredstvo za uništavanje svih štetočina, insekata i raznovrsne gamadi u kućanstvu i stajama, na biljkama i domaćim životinjama, za koje nije otrov. Tražite svuda **Piretrin.** Uporabom uvjerit ćete se i sami, da je on siguran spas i ustuk protiv zaraznoj gamadi. — Sve upute i obavijesti daje besplatno proizvadjač:

Drvorezbarska tvornica Vrbovsko d. d.
(Kemijski odio)
Pretplatnicima „Uzornog Vrtlara“:
Uprava časopisa „Uzorni Vrtlar“, Zagreb
[Poštanski pretinac broj 201.]

Vrtlar želi promijeniti svoje mjesto samo poradi toga, što reflektira na jedno takvo vrtlarstvo, gdje je dobra sprema, naročito dobar i dovoljan vodovod i dobri veliki staklenici i dobro uređena klijališta. Smije biti u provinciji, a također i u gradu jedno trgovačko vrtlarstvo. — Eventualne ponude na: Upravu „Uzorni Vrtlar“, Zagreb. (Poštanski pretinac broj 201.)

Pelargonije, fuksije, filodendron i druge biljke lončanice uspijevaju **prekrasno,** ako se tijekom ljeta zalijevaju sa

KANIPOS

hraniva sol za biljke

Naputak za njegu biljaka i upotrebu soli priložen je svakoj narudžbi. Jedna porcija za 60 litara vode stoji 12·50 Dinara. Dobiva se u mnogim trgovinama sjemenja i cvijeća — ili kod samog proizvadača:

ZOLTAN ŠUMAHER
kemijski i farmaceutski laboratorij
CRVENKA S. H. S.

Höntschovi mali uređaji za umjetnu kišu!

Zahtijevajte brošure! Osim toga preporučamo: naše fluidovane klijališne prozore, dvostruko u vatri pocinčane vrtne kante zaljevače, sirovo staklo i česko 4/4 staklo, 100% kit lanenog ulja, mastila (boje) gotove za ličenje u svako doba na skladištu spremno za odaslanje:

Höntsch & Co.
zastupnik W. Jungrichter
Brod n/S.

TRGOVINA CVIJEĆA
T. SVOBODA
preselila se iz Frankopanske ulice broj 2b u novo uređene prostorije
ILICA 37
· TELEFON 10-27

Salon cvijeća
Anton Gabrić
Zagreb
Marovska ulica 25
Primaju se narudžbe za izrađivanje buketa, aranžma, nadgrobnih, vijenaca i t. d. i t. d.

!!!

Brza podvorba!
Cijene solidne!

ANTUN

KOLAČEK

Preradovićeva ul. 18 (dvorište)

Prima sve vrsti narudžaba za bouquete, vijence dekoracije i t. d., uređivanje vrtova, nasada i perivoja, brzo, točno i uz najumjerenije cijene!

Prodajem:

Belgijske orijaške
Chinchilla (engl. pasmina)
Hermelin

Životinje su od najviše odlikovanog porijekla.

Herman Pošinger
Hilfs-Preissrichter
Kranj 45.

Boce

za ukuhano voće

Najbolje i najjeftinije kod:

Kastner i Öhler

Zagreb

Naš bogato ilustrovani katalog sveukupne robe, t. j. od najmanje sitnice pa do najveće stvari, koje vodimo na skladištu — šaljemo svakome **badava!**

Cvjetni lonci!

Prva jugoslavenska keramička tvornica J. Kopecky, Daruvar, nuđa sve vrsti cvjetnih lonaca uz umjerene cijene. Zahtjevajte o. tvrtke cjenik!

Vrtlar

dobar stručnjak u svim granama, oženjen, s dobrim svjedodžbama i mnogogodišnjom praksom, tražim samo stalno mjesto. **Đ. Đerki, Vranjevo** (Banat.

Vrtnar

izučen v zeljenadarstvu in cveličarstvu, samski, išče službe kot vrtnar. pomočnik ali samostojen vrtnar. Opravlja event. tudi druga domača dela. Nastop službe takoj **Viljem Perčič, Ljubljana,** Gruberjevo nabrežje 8.

Stara godišta

„Uzornog Vrtlara"

mogu se dobiti kod nas uz cijenu:

Godište 1923. nevezano	Din.	24·—
„ 1924. „	„	30·—
„ 1926. „	„	40·—

Korice za uvez pojedinog godišta „Uzornog Vrtlara" sa oznakom godišta u zlatotisku 15 Din. Pojedino uvezano godište 20 Dinara više od neuvezanog godišta. Poštom za svako godište 2 Dinara više.

Uprava „Uzorni Vrtlar", Zagreb
Pošt. pretinac 201.

Dahlie

nove vrste prave Cactus i Pompon dok zaliha traje, kao i sve vrste cvjetnog i povrtnog sjemenja za sadašnju sjetvu preporuča u najboljoj kvaliteti

I. KAFKA (prije „Zrno") ZAGREB
Preradovićeva ulica 8. - - - Telefon 17-74

Zahtjevajte veliki ilustrovani cijenik!

NAJBOLJI PRAVI
HARZER-

KANARINCI

počam od 8 Maraka. Pjevači-prednjaci, parovi za uzgoj, poput snijega bijeli kanarinci. Krletke, ptičja hrana i ptičji lijekovi. ☞ Ilustrovani cjenik besplatno.

Grosszucht Heydenreich,
Bad Suderode in Harz (Njemačka).

CUPREX

nadmašuje sva do sada poznata sredstva za uništenje gamadi, pošto ne uništava samo sve nametnike na površini ljudske i životinjske kože, nego u isto doba ubija

i sve njihove

gnjide!

Dovoljno jednokratno utrljavanje ili mazanje protiv ušiju na glavi, podkožnih i životinjskih ušiju, dlakavica, perunica, stjenica i t. d.

!

Dobiva se u apotekama i drogerijama!

E. Merck, Darmstadt
Zastupstvo „ISIS" d. d.
Zagreb – Beograd – Ljubljana

Kuniće

zajamčeno čistokrvne, specijalni uzgoj, samo za daljnji rasplod i to:

Belgijske orijaše željez. sive, zečje i lisičje boje.
Bijele orijaše.
Bečke plave.
Franc. srebrne.
Franc. srebrne svijetle.
Rajnske šarene.
Chinchilla.

u starosti 2—3 mjeseca, razašilje u sandučićima željeznicom ili poštom

Kunićarstvo
Stjepan Šteidl, Virje

Kokoši

Plymouth-Rocks prošlogodišnjeg legla Din. 60·—, petlovi Din. 65·— po komadu. Ovogodišnji Din. 30·— po komadu. Prodaje zbog pomanjkanja prostora **Danilo Sakač, Kucura** (Bačka).

Baštovan

sa dugogodišnjom praksom na proizvodnji ranog povrća potreban je od 1. oktobra t. g. za veće trgovačko baštovanstvo. Oferte sa naznačenjem prinadležnosti slati: **Miti Stanisavljeviću,** apotekaru, **Požarevac** (Srbija).

Traži se

stariji vrtlarski pomoćnik, neoženjen, koji se razumije u kulture cvijeća i koji znade samostalno voditi cvjetnu vrtlariju. Zahtijeva se, da znade hrvatski i njemački govoriti. Dobiva potpunu opskrbu i plaću po dogovoru. Lijepa budućnost po marljivosti nije isključena. Ponude imadu se slati na:

Vlastelinsku vrtlariju
u Našicama.

Vrtlar

jugoslaven, neoženjen, sa dobrim svjedodžbama i dugogodišnjom praksom, vješt cjelokupnom vrtlarstvu, malih zahtjeva, traži samostalno namještenje. Ponude slati na upravu „U. V." pod **„J. K."**

Vrtlar

39 godina star, neoženjen, Čeh, energičan, teoretski naobražen sa dugogodišnjom praksom, razumije se i u gospodarstvo, traži vodeće namještenje u većem baštovanstvu uz umjerenu plaću i procente. Ponude na upravu ovog lista pod „Energičan", Zagreb I. Pošt. pretinac br. 201.

Uzorni Vrtlar
ILUSTROVANI LIST ZA NAPREDNO VRTLARSTVO I SITNO ŽIVINOGOJSTVO.
ZAGREB, august kolovoz 1927.
GOD. V.
Broj 8.
Izlazi jedanput mjesečno.
Pretplata Din. 40·— (pol god. Din. 20·—). Za inozemstvo Din. 50·—. Novac, pretplata, oglasi, suradnja i drugo šalje se na: „Uzorni Vrtlar", Zagreb I., Poštanski pretinac 201.

Jesenski cvjetni ukras vrta.

(Sa 2 slike.)

I u jesen želimo da nam budu vrtovi cvijećem ukrašeni. Tu si želju možemo lako ispuniti tek treba da znademo, koje vrtno cvijeće cvate u jesen ili svoj ljetni cvat produžuje do u kasnu jesen.

Za jesenski cvjetni ukras vrta dolazi u obzir tek nekoliko vrsta, među kojima naročito: Aster (zvjezdan), Dahlia (georgina ili gjurina), Amaryllis (zvanika), Canna (cijevnjak), Gladiolus (mačić), Montbretia crocosmiaeflora, Colchicum autumnale (mrazovac), Scilla autumnalis (procjepak), Begonia hybrida (begonija gomoljasta), pa Helenium, Myosotis (potočnica), Helleborus (kukurijek), Viola cornuta, Tritoma, a pogotovo krizantema (Chrysanthemum indicum), ta kraljica jesenskog cvijeća kao i ruže, među kojima ima također desetak sorti, koje i u jesen lijepo cvatu.

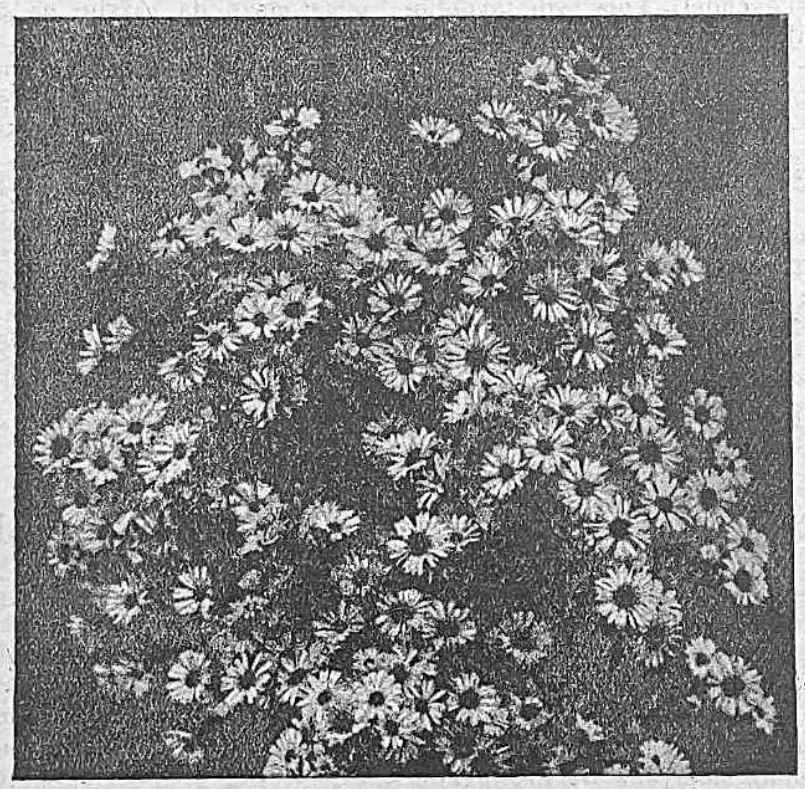

ASTER NOVI BELGII (LAVENDEL)

Sve su ovo biljke trajnice (perenne), ali i među jednogodišnjim cvijećem ima dosta vrsta, koje cvat produžuju sve do u kasnu jesen kao: Calendula (žutelj), Scabiosa (prženica), Tagetes (kadifica), Zinnia (cinija), Amaranthus (trator), Phlox (plamenac) Drumondii, Helichrysum (neven), Petunia, Impatiens (netek), Xeranthemum (nepoven), Gomphrena (netresak), Salvia splendens (žalfija) i drugo slično cvijeće. I nekoje biljke povijuše (penjačice) ukrasuju jesenski vrt, tako: Cobaea, Maurandia, Mina lobata, Ipomoea i dr., a cvatu i fuksije, pelargonije, vanilije (Heliotropium), verbene i dr. Ima dakle dosta cvjetnog bilja za ukras jesenskog vrta, pa će si svatko moći izabrati što mu se najbolje svidi. Ali na jesenski cvjetni ukras vrta treba misliti još u rano proljeće, jer ovo se cvijeće sije odnosno sadi još u proljeću ili u ranijem ljetu da se do jeseni razvije toliko, te i procvjeta. Jednoljetno cvijeće sije se od mjeseca veljače pa do svibnja dapače i do lipnja, bilo u klijalištu ili cvjetnom sandučiću, bilo pak izravno na stalnu cvjetnu gredicu. U klijalištu treba posve male sjemenjačice pikirati, da se uzgoje dovoljno snažne presadnice, koje se onda sade na cvjetne gredice. Biljke izravno posijane treba prorijediti tako, da bude svaka imala dovoljno prostora za valjan razvitak — Presadnice zvjezdana (Aster) za kasnu jesensku cvatnju presađuju se tek kasnije u lipnju (juniju) na stalno svoje mjesto. Astre se međutim dadu lako presađivati i onda, kad su u najživljoj cvatnji, ali im pri tom treba ostaviti grumen zemlje oko korijenja.

Lukovice gladiola i gomolji kana i dalija sade se u travnju i svibnju na cvjetne gredice, a tako i druge raznovrsne biljke trajnice, koje ne prezimljuju na otvorenom vrtu. Da gladiole budu što dulje u cvatnji, sadimo ih od travnja pa sve do lipnja u razmacima od 10—14 dana.

Od krizantema najljepše sorte cvatu kasnije, iza jesenskih mrazova, pa ih stoga gojimo kao biljke lončanice u staklenicima odnosno u klijalištima. Ali i za jesenski cvjetni ukras ima mnogo lijepih sorta, koje svrše cvatnjom još prije jesenskih mrazova.

Krizanteme, dalije i Aster odlikuju se između jesenskog cvijeća tim, što je do danas ukrštavanjem (hybridacijom) i selekcioniranjem (izabiranjem) uzgojeno veliko mnoštvo raznoličnih sorta. Svake godine dolazi na tržište na desetke osobito lijepih novih sorti. Od dalija donosimo sliku jedne vrlo lijepe najnovije sorte „Neptun" (iz uzgoja Otto Mann, Leipzig), a od zvjezdana Aster novi belgii (Lavendel), koja svoje svijetloljubičaste cvijetove razvija u septembru-oktobru.

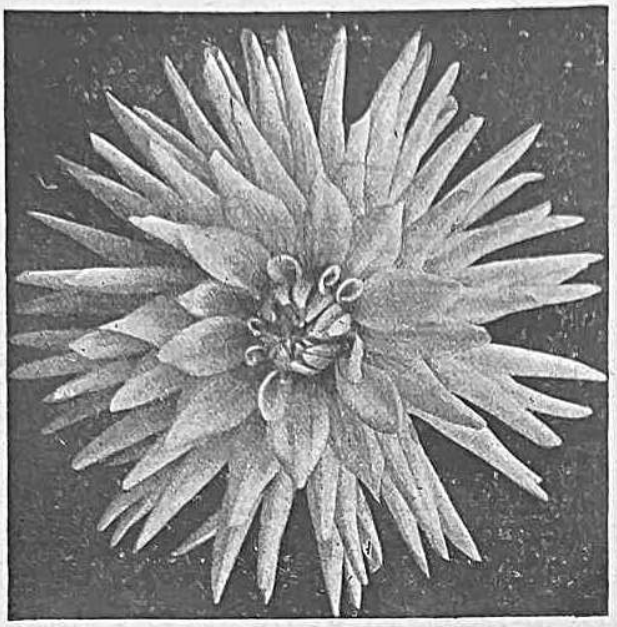

KAKTUS-DAHLIA NEPTUN.

Kako da u vrtu smanjimo štete uslijed suše?

Proti štetnom utjecaju dugotrajnije suše u vrtu možemo se boriti ovim sredstvima:

Zalijevanjem, koje treba da je tako izdašno, da voda prodre i nešto dublje u tlo, do onoga sloja, u kojemu biljka širi svoje korijenje.

Od slabe je koristi onakovo, ma i češće zalijevanje, kojim se samo najgornji sloj tla navlaži, Uz zalijevanje treba biljke češće i polijevati čistom vodom, da im se opere površina lišća, pa da ono može bolje i potpunije vršiti svoju važnu zadaću u životu biljke, naročito da može što potpunije upijati iz uzduha plinovitu ugljičnu kiselinu. Ako uslijed dugotrajnije suše ponestane vode za zalijevanje, tada moramo svim silama nastojati da spriječimo preveliko isušivanje vrtnog tla, a to postizavamo:

Okapanjem ovršnog sloja tla. Mi naime znademo, da se vrtno tlo isušuje s površine prema dubljim slojevima, koji najdulje ostaju manje ili više vlažni. Ta vlaga nakupila se u dubljim slojevima tla još tijekom zime i kišnog proljeća. Onda na tlu nema bujnog raslinstva, koje bi svojim korijenjem vlagu iz tla upijalo, da ju lišćem u uzduh isparuje, kao što to biva u ljetno doba. U tlu se dakle još prije glavne vegetacije nakuplja dragocjena zaliha vlage. Ova vlaga može da se iz tla i beskorisno ispari kroz sićušne šupljinice tla, kroz koje se vlaga iz dubine prema površini upija isto onako, kao što se upija kroz suhi komad šećera, koji smo jednim krajem zamočili u vodu Ako mi ovršni sloj tla okopamo i time poremetimo one sićušne šupljinice, ne će se vlaga upijati sve do površine tla, nego do ovog okopanog sloja. Taj će se okopani plitki sloj za sušna vremena ubrzo osušiti, ali će ostati dosta vlage u dubljim slojevima, gdje biljke razvijaju svoje korijenje. Eto, zato treba vrtne gredice što češće okapati i to sasma plitko, tek toliko da se spriječi beskorisno isparivanje vlage iz zemlje, nego da se ta vlaga navrne korijenju.

Plijevljenjem korova borimo se također proti šteti uslijed suše. Korov kao i kulturno vrtno bilje troši vlagu iz tla. Na okapanom i od korova čistom tlu uspijevat će vrtno bilje i u sušno doba, jer će vlagu iz tla ono sâmo trošiti.

Uz ovakovu borbu proti suši ne će biti većih šteta, jer treba znati, da se svaka pojedina zdrava biljka i sâma bori proti suši i drugim nepovoljnim prilikama. Njezina borba proti suši sastoji u tome, da biljka ubrzo razvije korijenje u dubljim vlažnijim slojevima, ako u plićim slojevima tla ponestane vlage. Kakovo korijenje može da razvije na pr. obična mrkva, vidi se lijepo na slici (str. 83). Takovo duboko korijenje razvit će se dakako samo u dovoljno rahlom tlu, a u takovom tlu nakupljat će se i više vlage nego li u suviše zbitom i neprorahljenom tlu. Tko vrtno tlo kadšto i duboko rahli (rigola) na kojih 50 cm, taj ne će za suše imati u vrtu većih šteta.

Konačno treba napomenuti još i to, kako je važno da svaki usjev bude za vremena posijan odnosno presađen na vrtnu gredicu. Ako je sve u pravo vrijeme obavljeno, biti će povrtne gredice do najžešće suše prekrivene što glavnim usjevom, a što međuusjevom. Tako će i same povrtne biljke tlo ispod sebe zasjenjivati, pa ga sunčana žega ne će ni s površine suviše isušivati.

Popravljanje tla vapnenjem.

Vapno je za sve biljke neophodno potrebita hrana, pa zato i ne bi mogle biljke rasti na tlu, u kojemu ne bi bilo nimalo vapna. Ali je vapno vrlo važno i stoga, jer ono i samo tlo poboljšava. Glinasto tlo, u kojemu nema vapna, postaje nakon duljih kiša nepropusno za zrak i vodu, a time neprikladno za ikakvu bujniju vegetaciju. Na takvom tlu ne mogu napredovati mlade voćke, a zasijano sjeme gnije.

Za odulje suše nastaju u takvome tlu oveće pukotine, kroz koje se voda iz dubljih slojeva beskorisno isparuje, a time se gubi jedan od glavnih uslova za uspijevanje bilina. Treba dakle takovom tlu uvećati sadržaj vapna i to bilo izravnim dodavanjem vapnenca, žeženog (živog) ili gašenog vapna, bilo pak gnojenjem tla kakvim gnojivom koje sadrži manje ili više vapna. Napredni gospodari i vrtlari poznaju već odavna važnost gnojenja tla vapnom. Ali se često događalo, da se tlo i suviše vapnilo, a to nije valjalo, pa ima jedna na iskustvu nikla gospodarska poslovica, koja kaže: Vapno (t. j. vapnenje tla) obogaćuje očeve ali osiromašuje sinove. — Opazilo se naime, da ono tlo, koje sadrži premalo vapna, postaje brzo plodno, ako mu dodajemo vapna. Ta plodnost nakon nekoliko godina

naglo i osjetljivo padne, pa onda na takovom tlu bude vegetacija slabija nego li je bila prije vapnenja.

Ipak nas ova pojava ne treba da odvrati od dodavanja vapna onom tlu, u kojem ga ima premalo Razborit gospodar treba da zna, da se plodnost tla nakon vapnenja povisi uslijed toga, što vapno u doticaju sa crničnim (humusnim) i rudnim (mineralnim) česticama tla izvuče iz tih čestica one tvari, koje biljkama služe za hranu. Vapno tu hranu ubrzo pretvori u takove tvari, koje će biljke lako moći da svojim korijenjem upiju i probave (asimiliraju). U vapnjenom tlu biljke dakle troše veću količinu hrane iz tla pa zato bolje i uspijevaju i donose obilniji prirod. Ali se tim obilnijim hranenjem brže umanjuje i zaliha hranivih tvari u tlu, pa tlo konačno osiromaši, iscrpi se, a zato onda na njem bilje i ne uspijeva.

Kad to znademo, lako ćemo se domisliti kako ćemo tome doskočiti. Treba tlo i gnojiti, a ne samo vapniti. Takovo tlo ne će se onda iscrpsti, ono će ostati trajno plodno.

U vapnenju tla ima gospodar odlično sredstvo da podigne plodnost svog zemljišta, jer vapnenje u tri smjera djeluje korisno: ono poboljšava samo tlo, gnoji ga, a uza to unapređuje život mikroorganizama (bakterija i slič. sićušnih bića) u tlu, za koje danas zna već svaki napredniji gospodar, da su mu upravo ta sićušna bića najveći prijatelji i saradnici, jer o njihovom djelovanju ovisi uspjeh ili neuspjeh rada gospodareva. Vapno povećava korisnu djelatnost mikroorganizama, naročito onih bakterija, koje neposredno iz zraka crpu dušik.

Svako tlo, u kojem nema dovoljno vapna, poboljšava se vapnenjem. Teško ilovasto i glinasto tlo čini vapno propustljivim i lakim za obradbu, pa se tako vapnenjem ujedno smanjuju troškovi obradbe U proljeće se ovakovo vapnenjem poboljšano tlo brže ugrijava, a ljeti dulje zadržava potrebitu vlažnost. Vapnenje vrijedi jednako mnogo i lakom pjeskovitom tlu, jer skuplja čestice tla i tako smanjuje preveliku sipkost, pa onda tlo može da lakše zadržava vlagu i prema tome bolje odolijeva suši.

Kadšto ponestane vapna u takovom tlu, gdje ga je isprva dovoljno bilo. U istinu vapna ponestaje u svakoj zemlji. Nešto ga ispere, rastopi i odnese kiša, a nešto ga se spoji u sulfate, nitrate, karbonate. A i biljke troše vapno kao hranu. Najmanje ga troše žitarice, a najviše krmne biljke i to djetelina i lucerna. Dosta vapna troše i neke okopavine i vrtne biljke kao: blitva, krumpir, topinambur (čičoka) i kupus.

Nestašica vapna u tlu dade se ustanoviti najtočnije u kemičkim gospodarskim laboratorijima, ako se pošalje uzorak zemlje.

Gdje nema prilike za takovo ispitivanje tla, zadovoljit se možemo i običnim prosuđivanjem po nekim vanjskim znakovima. Ako je voda, koja se sabire u uvalama tla, mutna a na površini joj se hvata kao neka mrenica, koja se prelijeva u duginim bojama ili ostavlja ilovast trag, kad se ispari, tad je to znak nestašice vapna. A dade se nestašica vapna ustanoviti i po bilinama, koje na takvom tlu rastu. Obilje lobode, vrijesine, rogoza, naprstka znaci su neštašice vapna. Gdje nema vapna, ne napreduje djetelina.

N.

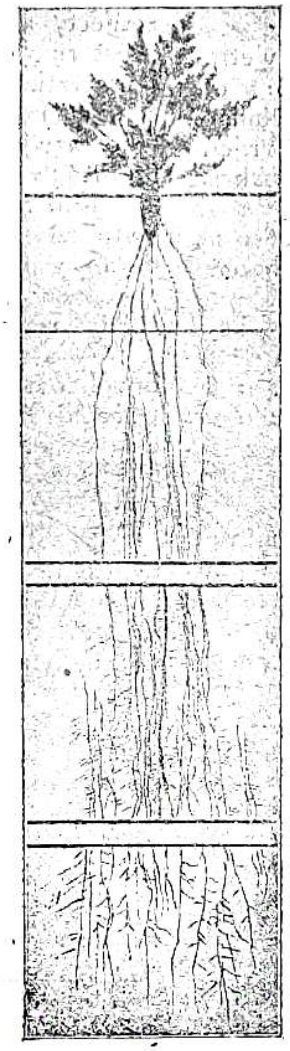

KORIJENJE MRKVE.
(Po prof. Dr. Kroemeru).
1/12 narav. veličine.

Umnažanje voćaka sjetvom sjemena.

Sjemenjem umnažamo voćke poglavito onda, kad želimo uzgojiti divljake (podloge) na koje ćemo kalamiti ili okulirati plemenite vrste voćaka. Nekoje vrste voćaka (šljive, orahe breskve, kajsije) običaju mnogi uzgajati uopće samo iz sjemena, bez da ih kalamljenjem ili okuliranjem oplemenjuju.

Za sjetvu sabiremo samo najbolje, najljepše, najjedrije i najzdravije sjeme. Sjeme jabuka i krušaka uzimamo od posve sazrelog voća, koje smo upotrebili bilo za jelo, sušenje ili pravljenje voćnog vina. Ako je moguće treba sjeme odmah i sortirati t. j. odijeliti pojedine vrste. Sjemenke se u vodi isperu tako da se odstrane sve česti usplođa, po tom se osuše i u papirnatim vrećicama pohrane na tamnom, suhom i zračnome mjestu sve do sjetve, koja će se obaviti mjeseca rujna. Želimo li voćno sjeme sijati tek na proljeće, tada ga treba stratificirati to jest pohraniti u ponešto vlažnome pijesku. Za tu svrhu uzmemo kakvi drveni sandučić, u koji naspemo sloj pijeska i na nj sloj sjemenaka i tako do vrha. Pijesak neka je slabo vlažan, jer bi se u suhom pijesku sjemenke suviše isušile, pa bi im mogla stradati klijavost. Do vrha napunjeni sandučić zatvori se pokrovcem i onda se zakopa u jamu duboku oko 60 cm, gdje će sjemenke biti zaštićene od miševa i sličnih štetočinaca, a u toj dubini ne će ni pljesniviti niti se isušiti. Dakako da sjemenke ne smijemo ukopati u podvodnom tlu. Ne imamo li sitnog pijeska, možemo za stratificiranje uzeti i običnu sipku zemlju ili ugljeni prah. — Sjemenke jabuka treba da su smeđe a sjemenke krušaka crne boje, to jest treba da su posve dozrele. I sjemenke koštunjavog voća (šljiva, trešanja, kajsija, bresaka) neka su jedre i teške i neka su iz najjedrijeg, posve dozrelog voća.

Orasi uzimlju se za sjeme najveći, najljepši ali sa najtanjom ljuskom. Sa drveta se skidaju dok im još nije napukla zelena vanjska kora. Siju se bilo odmah u jesen ili tek na proljeće. U potonjem slučaju spremamo ih (onako još u zelenoj ljuski) mjeseca septembra u kakvom cvjetnom loncu ili sandučiću i to u vlažnu mahovinu tako, da ih u slojevima naslažemo osovce šiljatijim krajem (nasuprot peteljci) prema gore okrenutim. Ovako napunjene lonce ili sandučiće pohranimo preko zime u suhom i zračnom podrumu. Isto tako pohranjujemo i sjemenke bresaka i kajsija, lješnika i kestena, ako ih tek na proljeće kanimo posaditi.

Šaljite pretplatu za godinu 1927.!

Kako da iskoristimo otpalo voće?

Kad se približava jesen, vrijeme je često vjetrovito. Tada nalazimo pod voćkama dosta prerano otpalih plodova, s kojima ne znamo, što da činimo. Svatko zna, da ovo prije reda otpalo voće ne vrijedi toliko kao ono, koje će pravilno dozrijeti. A ipak se može i ono upotrijebiti.

Sasvim crvljivi plodovi, kao i sitni razrežu se na četiri dijela, pa se njima napuni bačva i onda hermetički zatvori.

Iza nekog vremena nastane lagano vrijenje, koje postepeno pretvara slador u zrelim plodovima u izvrstan alkohol, koji se tek u zimsko doba iscijedi iz te voćne mase i destiluje. Tako se može učiniti i sa oguljenim i natučenim plodovima, koji su već skoro zreli, jer i oni imaju neku količinu šećera, koji se može pretvoriti u alkohol.

Ako se radi o voću, koje se troši u svježem stanju, a vjetar ga je srušio prije reda, neka se i ono pokupi i probere, pa koje je zrelo može se potrošiti.

Između ostaloga uzme se ono zgnječeno, ali već prilično zrelo voće, od kojega se može načiniti marmelada, a ono koje je samo natučeno neka se izmrvi drvenim batom, pa se daje sirovo ili kuhano stoci za hranu, koja će ga rado jesti.

Preostaju još plodovi, koji su zdravi ali nezreli, pa da se ne smežuraju polože se na tlo u malim redovima, ali tako, da ostanu svakako na zemlji, jer od nje će primati vlagu dok sazriju, pa se ne će smežurati.

Iz opreznosti dobro je odabrati sjenovito mjesto obično na sjevernoj strani kakve zgrade, u sjeni gustih zastora ili gustog drveća, što će ga štititi od jesenskog sunca, koje bi ga osušilo. Tako se dade duže vremena sačuvati, da se može svaki dan postepeno trošiti. Ako ima takvih plodova, koji će doskora dozrijeti, neka se spreme u podrumu, samo ne smiju biti na promaji.

Ako ima voća od kojega se pravi voćno vino, onda valja razlučiti kruške od jabuka i opet svaku tu vrstu razdijeliti na dva dijela i posebno metnuti rane plodove, a posebno kasne. Najraniji metnu se odmah u kakovu komoru ili šupu, a kasni plodovi slože se na gomilu na sjenovitom mjestu i pokriju slamom i tako čekaju, dok nas onaj karakteristični miris podsjeti, da je vrijeme da se mrve i gnječe.

Ako držimo da je zgodno, sad se mogu pomiješati kruške i jabuke proporcionalno, a mogu se i zasebno gnječiti, pa onda pomiješati njihov sok, kad izlazi iz preše i utočiti u kace ili bačve, gdje će vrijeti. Valja paziti, da se ne upotrijebi pokvarena slama, koja bi mogla dati voću plijesniv ukus po komini, pa piće onda ne bi valjalo. J. J.

Nešto o pripremi dobre šljivovice.

Da se dobije dobra šljivovica, ne smiju se šljive brati prije, nego potpuno dozriju. Šljive na jednom stablu ne dozriju sve u isto vrijeme, nego postepeno. Zato se šljive sa drveta polagano stresaju, a otpale šljive pokupe se u košare i odnesu. Za par dana se postupa na isti način. Tako se postepeno oberu plodovi, u kojima ima mnogo šećera, i od njih će biti dobra šljivovica

Ubrani plodovi ostave se da vriju, a kod toga posla valja oprezno postupati. U nekim krajevima običavaju metati šljive u bureta ili kace, u kojima ih zgnječe, a da im ne lome koštice. Sve se to čini u prostoriji, gdje je temperatura otprilike 20°. Ako je temperatura samo 15°, vrijenje je polagano, ako li toplomjer pokazuje 25° onda je brže, pa se pri tome lako razvijaju i fermenti kiseline, koji su štetni za kvalitetu šljivovice.

Kad nastupi vrijenje i masa stane ključati, iz ove mase izlazi plinovita ugljična kiselina. Čim prestane burno vrijenje i masa prestane ključati, onda se već sav šećer pretvorio u alkohol i sad je vrijeme da se šljivoš metne u rakijski kotao i destiluje šljivovica.

Ako slučajno nema pri ruci kotla, ili nema za to dovoljno vremena, treba se pobrinuti, da se u bačvama ili kacama sačuva ta provrela masa do kasnije destilacije. To se može postići tako, da se masa zatvori u bačve ili kace, no smije se to učiniti istom onda, kad je vrijenje već svršeno.

Tko bi zatvorio bačve prije nego se vrijenje svrši to jest prije nego se šećer pretvori u alkohol i ugljičnu kiselinu, opazio bi kasnije da se vrijenje nastavilo, a jednoga dana popucale bi dùge zbog pritiska plinovite ugljične kiseline, pa bi se najveći dio soka razlio po zemlji. Da se izbjegne toj neprilici, dobro je, da se provrela masa u kaci pokrije slamom, a zatim slojem zemlje, a kroz taj pokrov do mase proturi savijena limena ili staklena cijev od koje se slobodni kraj uroni u kakovu posudu (čašu) u kojoj ima vode. Tako plin može kroz vodu lako izlaziti, a štetni fermenti ipak ne mogu kroz cijev i vodu unići do mase.

Ako se šljive nalaze u bačvi, zatvori se njen otvor (vranj) rahlim čepom od vate (pamuka), pa onda nema nikakove opasnosti, jer plin kroz vatu može lako izlaziti, ali ne mogu ulaziti štetni fermenti do provrele mase. Drugdje se opet radi ovako: Šljive se metnu u kacu i tu se zgnječe, ali se ne smiju slomiti koštice. Na svaki hektolitar šljiva dolije se 30—40 l mlake vode. Burno vrijenje traje 10—15 dana i kad se svrši onda se pretoči provreli sok, a zatim ulije u bačvu, gdje se dovrši polagano vrijenje. Dobro je destilirati tu tekućinu, čim izgubi šećerni ukus. Komina, koja je ostala u kaci, sadržava još i sad neku količinu alkohola. Pomoću preše iscijedi se i ona, a iscijeđeni sok destiluje. Ta je rakija slabija od predašnje, što je dobivena pretakanjem soka.

Treba da spomenemo još i ovaj način: Šljive se metnu u kacu i zaliju se mlakom vodom. Sve se to izmiješa i pusti da se razmekša. Onda se sok pretoči i ulije u bačvu. Sad se pridolije iznova mlake vode na šljive, i onda se sve izmiješa, a kad se raskvasi, onda se opet pretoči.

Taj se postupak ponovi nekoliko puta, a gustoća soka ne smije prelaziti 8° (Beaume) niti biti manja od 4°. Tim sekcesivnim rastapanjem izluži se iz šljiva skoro sva njihova šećerna tvar. Sad se pusti taj sok da vrije, pa se od njeg dobije provreli šljivov sok, iz kojeg se onda u običnom rakijskom kotlu destilira šljivovica.

(Prema L'Agricult. nouvelle.) J.

O sušenju voća.

Svatko, tko ima po koju voćku u vrtu, može lako da si nasuši raznovrsnog voća toliko, koliko mu dostaje za potrebe njegove obitelji. Za sušenje mogu se rabiti posebne veće ili manje sušnice, pa je vrlo zgodna

gajzenhajmska štednjačka sušnica, koja se može metnuti na svaki štednjak za vrijeme kuhanja objeda i poslije toga. To je posebno izgrađen ormarić u kojemu su ljesice sa sitastim dnom, na koje se poslaže voće. Toplina iz štednjaka dolazi kroz dno ljesica do voća, pa se ono suši, t. j. isparuje jedan dio vode. Veće sušnice imadu posebnu svoju peć.

No i bez ikakove sušnice može si svatko da nasuši manje količine raznovrsnog voća. Najbolje i najukusnije je voće, ako se osuši na sunčanoj toplini. Jedan od starijih načina ovakovog sušenja jabuka i krušaka je onaj, gdje se na kriške srezano voće naniže na čvršći konac ili tanku špagu, a ovi se nizovi ovjese uz kakvi zid s južne sunčane strane. Voće se jednomjerno isuši i ovako osušeno dade se dugo sačuvati. Nadođu li kišni dani, tada se ovi nizovi ovjese u kuhinji u blizinu štednjaka. — Za sušenje voća zgodna je i krušna peć, kakvu na selu ima skoro svaka kuća. Peć se zagrije granjem ili slamom samo na pol toliko kao za pečenje kruha, a po tom očisti od pepela i onda se jednolično u nju naspe obijeljeno i u kriške srezano voće. Koštićavo voće (šljive, trešnje) suši se nerazrezano. U krušnoj peći ostavlja se voće dok se peć ne ohladi, a onda se ono ako treba, dosuši još na suncu ili u štednjaku.

Osušeno voće treba za kasniju trošnju pohraniti u kakvoj vrećici, koja se ovjesi na zračnom mjestu, gdje se ovo voće i kroz više godina sačuva.

Za sušenje neka se uzima samo zdravo, dovoljno zrelo ali ne prezrelo voće. Najbolje je uzeti one sorte, koje uz slatkoću imadu i dovoljno kiselosti. Od krušaka najbolje su za sušenje one, koje sadrže nešto više tanina. — Ne valja sušiti u odviše vrućoj peći, jer se tada voće sprži, pa se slador pretvori u karamel, od kojega sušeno voće dobiva sladogorak okus, a uzato izgubi fini okus voća. Bilo da se voće suši u krušnoj peći ili pak u posebnim sušnicama, neka se pazi na to, da za sušenje koštićavog voća ne bude toplota viša od 40 50, a za sušenje jezgričavog voća 50 - 60° Celsija.

Trkalište za kuniće na kunićnjaku g. Hermana Pošingera u Kranju.

Zadruge za proizvodnju i prodaju povrća.

Proizvodnjom povrća rado se bavi svaki gospodar, ako može da svoje povrće dobro unovči. Najbolje dade se povrće unovčiti u velikim gradovima. Okolina takovih gradova nalazi u proizvodnji i prodaji povrća važno vrelo privrede.

Na selu svatko proizvodi obično samo onoliko povrća, koliko ga treba za vlastitu potrošnju, jer višak proizvedenog povrća ne da se na selu nikako unovčiti. Ali bi i sela naših plodnih krajeva mogla da u proizvodnji povrća nađu lijepo vrelo privrede, kad bi se proizvađači udružili u zadruge za proizvodnju i prodaju povrća. Ovako udruženi seljački gospodari lako bi našli sigurnog i dobrog kupca za svoje povrće. Zadruga može da sabere veće količine povrća, a može da i jamči (garantuje) unaprijed, da će izvjesnu količinu povrća moći sakupiti. Sa ovakovom zadrugom će rado stupiti u trgovački odnošaj razni kupci, koji potrebuju veće količine povrća kao što su: veliki restauranti, ljetovališta, kupališta, tvornice konzerva, te razni preprodavači povrća. Konačno mogla bi ovakova zadruga i sama proizvađati konzerve povrća, koje se gdješto i kod nas, a pogotovo u stranom svijetu lako prodaju i razmjerno dobro unovčuju.

Kod nas ovakovih zadruga nema, akoprem ima dosta krajeva, gdje bi mali gospodari mogli da prihod svog zemljišta znatno povise racionalnom proizvodnjom i zadružnim unovčenjem raznovrsnog povrća. Za takovu bi proizvodnju napose bili kao stvoreni oni krajevi, gdje uz dobro, snažno i lako obradivo tlo ima prilike za jeftino i lako natapanje i zalijevanje. Udaljenost od tržišta nije od veće važnosti, ako sjedište zadruge nije suviše daleko od željezničke pruge. Zadruga otprema samo velike količine povrća, a time se onda i otpremni troškovi srazmjerno snizuju.

Dakako treba da je prije svega vodstvo zadruge u rukama sposobna čovjeka, a svi zadrugari da su prožeti željom, da svojoj zadruzi podignu dobar glas solidnošću proizvoda i trgovačkom ispravnošću. Ovakovih zadruga ima po svem naprednom svijetu, a svagdje one dobro uspijevaju. Gdješto se one usput bave i unovčivanjem voća i raznih proizvoda malog gospodarstva (maslaca, sira, jaja).

Zadrugarstvom se podigao i obogatio mali danski narod, gdje gospodarske prilike nisu u mnogom pogledu tako povoljne, kao što su u našim plodnijim krajevima.

Razno iz vrtlarstva.

Konzerviranje odrezanog cvijeća. Trajnost i svježina odrezanog cvijeća može se sačuvati dulje vremena, ako se postupa ovako: — Cvijetovi neka se odrežu sa što duljim stapkama i to kosim zarezom. Zatim neka se ispod svake lisne peteljke onog dijela stapke, koji će se u vodu zaroniti, načini nožem zarez, u koji se umetne komadić sitne treščice, da zarez ostane i u vodi otvoren. Osobito kod ružica i krizantema učinak ovog postupka je vrlo dobar.

Agave americana u cvatu rijetkost je u našim krajevima, jer ove tropske biljke razviju cvat gdješto tek u visokoj starosti oko stote godine. Nakon cvatnje biljka izumire. G. Krejči, trg. vrtlar u Slov. Konjicama javlja nam, da će naskoro procvasti jedna njegova agava u starosti od 70 godina. Cvat će, kad se posve razvije, biti sigurno vrlo lijep, jer sad je već dosegao visinu od 5 metara.

Najvažnije radnje u vrtu.

(Rujan — Septembar.)

Rujan je mjesec glavne berbe voća te različnog cvjetnog i povrtnog sjemenja. Za sjeme smo ostavili nekoje ponajljepše biljke, pa kad na njima sjeme dozrije, odrežemo čitave cvatove ili cijele stabljike, pa to objesimo ili pak razastremo na zračnom i suhome mjestu (tavanu ili šupi), gdje treba da sjeme još nadozrijeva. Zimi će se naći dosta vremena, da ovo sjeme pomoću rešeta različne gustoće pročistimo i sortiramo, pa do sjetve spremimo.

Žestoke ljetne žege nema, jer dani su sve kraći, hladniji i vlažniji. Tim više radovat ćemo se svakom sunčanom danu, jer sunca treba ne samo voće i grožđe da dozrije, nego i ono vrtno bilje, sa kojeg smo plod već obrali, treba sunca, da do zime što većma ojača i da zelene mladice što bolje odrvene, kako bi mogle izdržati zimsku smrzavicu. U rujnu se mogu nenadano pojaviti i prvi, slabiji jesenski mrazovi. Za to treba u pripravi držati potrebna pokrivala za zaštitu osjetljivijeg vrtnog bilja.

U voćnjaku beremo raznovrsno dozrelo voće. Ono voće, koje spremamo za kasniju zimsku potrošnju, obiremo nekoliko dana prije potpune zrelosti. Kasnije jesenske i zimske sorte ostavljamo na stablima dokgod vrijeme dopusti. Otpalo voće pobiremo sa tla, pa što valja upotrebimo za hranu, ono lošije za hranu svinjama, a gnjilo i pljesnivo bacajmo na gnojište ili kompostište. Gnojenjem voćaka dušičnim gnojivima treba prestati, da ne bi mladice uslijed kasnog gnojenja ostale zelene, nedozrele, pa bi zimi lahko pozeble.

Grožđe zrije, ali je velika neprilika, što ga u vrtu rado napadaju ose i drugi prožderljivci, pred kojima ćemo ga sačuvati tako, da pojedini grozd obavijemo u vrećicu od prozirne sitno šupljikave tkanine (gaz), čije rubove oko peteljke svežemo, da nigdje ne ostane otvor, kroz koji bi se štetočinci mogli uvući do grozda.

Oko debala može se sada staviti papirnati pojas, namazan ljepivom (Brumata-ljepivo ili slično). Ovaj pojas ostavlja se na deblu sve do lipnja slijedeće godine, ali ga nekoliko puta treba obnoviti. Mjesto ovog ljepivog pojasa u novije vrijeme borimo se proti štetočincima tako, da voćke zimi, kad nema lišća, štrcamo 5—10 postotnom otopinom Drvorina, no ovaj je način borbe moguć samo kod patuljastih i poluvisokih voćaka. Prije nego otpadne lišće najzgodnije je da iz krošanja izrežemo suhe i bolesne grane, koje se sada jasno između zdravih lisnatih grana vide. Treba se već sada pobrinuti, da nam u pravo vrijeme budu stigle mlade voćke za jesensku sadnju. Jame za sadnju tih voćaka treba iskopati već sada, pa pripraviti zemlju i sve što će nam trebati kod sadnje. — Kod malina izrezat ćemo starije izboje, a ostavljati samo po nekoliko ovogodišnjih, koji će do godine donositi plod. Tlo pod malinama i drugim voćnim grmljem treba i sada okapati i držati čisto od korova. — Ribiz razmnažamo sadenicama. Zimska spremišta za voće treba urediti, očistiti, ovapniti i valjano prozračiti.

U povrtnjaku treba zalijevati samo za sušnijih dana i to onakovo povrće, koje razvija mnogo korijenja u ovršnom sloju tla, kao salate, povrtnice i slič. povrće. Treba i sada povrtne gredice okapati i plijeviti, napose one na kojima smo prošli mjesec posijali kakvo povrće. Taj mladi usjev prema potrebi pikiramo i prorijeđujemo.

Za zimsku potrošnju sijemo salatu, špinat, matovilac. Zimsku salatu iz prošlog mjeseca treba prorijediti odnosno rasaditi. — Za uzgoj ranih proljetnih sadnica, ako to već nismo učinili, sijemo kupus, kelj, cvjetaču, korabu i slič. i to na ponešto zaklonjene gredice. Usjeve treba ubrzo prorijediti odnosno pikirati, da svaka biljčica bude imala dovoljno prostora (5—6 cm.).

Endiviju ovezujemo prema potrebi t. j. ono, što će nam naskoro trebati za potrošnju. Rajčice obiremo dok još nisu prezrele, pa ih izlažemo na sunce, da nadozriju. Rajčicama pootkidamo najmlađe one sitne plodove, koji ni do kasne jeseni ne bi mogli dozrijeti. Tada će se preostali plodovi moći bolje razviti i prije će dozrijeti.

Da se na kelju pupčaru što bolje razviju lisni pupoljci, otrgat ćemo nešto pobočnih listova.

Mnogo povrće, naročito različno zelje i kelj, upravo se sada najljepše razvija, pa ne bi nipošto valjalo požurivati branjem i spremanjem za zimu, osim ako nas na to prisili loše vrijeme. Šparžište treba još jednom okopati. Svi izboji, koji nisu dosta zeleni, sumnjivi su, da se u njima možda ne skriva špargina muha. Treba ih stoga posve nisko kod zemlje odrezati i spaliti, da tog opasnog štetočinca sigurno uništimo. — Jagodnjak treba pognojiti trulim gnojem. Naročitu pažnju treba prikloniti uništavanju korova, jer nikako ne valja, ako se sada pušta da i na ispražnjenim povrtnim gredicama i putevima uzraste korov, koji razvije i sjeme, pa tako tlo ponovno zakorovi. Opazimo li da se na kojem povrću prerano suši lišće, treba da takovo lišće optrgavamo i uništavamo, jer je sušenju lišća često uzrok kakova gljivična bolest, čije širenje uništavanjem bolesnog lišća najuspješnije suzbijamo. Štetočince uništavamo gdjegod ih nađemo. Posvršavati treba sve poslove, koje smo napomenuli u prošlome mjesecu.

U cvjetnjaku nestaje sve više ljetnog cvjetnog ukrasa, koji su sada zamjenile georgine (Dahlije) i zvjezdani (Aster), pa Canna, Petunija, Pentstemon, Mirabilis, kao i sunčanica (Helianthus), kadifica (Tagetes), rezeda, Anemone, Helenium autumnale, Inula, Tritoma i dr. — Za brzo popunjavanje ispražnjenih cvjetnih gredica osobito su zgodni zvjezdani (Aster), jer ovo se cvijeće lako ukorjenjuje i onda, ako ga (sa grumenom zemlje oko korijenja) presadimo i kad je u najživljoj cvatnji. — Dvogodišnje cvijeće (potočnice, mačuhice), koje smo po mogućnosti prije toga pikirali, sada presađujemo na posebne gredice ili pak na stalno mjesto, gdje ih zalijevamo i valjano njegujemo. Pod kraj mjeseca započinjemo sadnjom cvjetnih lukovica. Treba pregledati okulirane ruže, razrezati povez, a mladice prirezati na 3 ili 4 oka, pa ih uz divljaku ne suviše čvrsto privezati likom. Na spavajuće oko i sad se može okulirati. — Klinčac (karanfil) razmnažamo i sada sadenicama. Cvjetne lonce sa krizantemama treba držati na zračnom mjestu i oprezno zalijevati. Ponestane li u cvjetnom loncu vlage, ubrzo požute listovi, stabljike budu gole, a cijela biljka izgubit će time mnogo na izgledu. Vodi, kojom ih zalijevamo, dobro je svakih osam dana primiješati krvi, uslijed čega će se cvijet bujnije razviti. Želimo li uzgojiti osobito lijepe, velike cvijetove, treba da na pojedinim stabljikama ostavimo samo ovršni pup, iz kojeg će se razviti cvijet, a sve pobočne pupove otkidamo.

Osjetljivije **biljke lončanice**, koje smo ljeti držali na otvorenom, treba priučati već sada na natkrovljene i zatvorene prostorije. Zato ih za nepovoljnijih dana i noću spremamo na verandu, u hodnik pa i u sobu, gdje im obilnim zračenjem i oprezniji zalijevanjem nastojimo ublažiti prelaz iz ljetnog u zimsko boravište. Ali za povoljnih mirnih dana treba i ove biljke držati što više na otvorenom, gdje i otpornije biljke lončanice ostaju dokle god vrijeme dopušta. — Nađu li jesenski mrazovi, ubrzo strada mnoga nadzemna zelen, a onda treba gomolje begonija, dalija, Canna, podanke od Salvia patens i dr. izvaditi iz tla i spremiti u suhom podrumu. No ne valja vađenjem ovog gomolja prenagliti, jer ono u tlu bolje dozrijeva i manje gnjije nego li u zimskom spremištu, samo ako vrijeme ikoliko dopušta. Sa balkona sve više iščezava cvjetni ukras. Poseban lijep ukras balkona, a gdješto i čitavih zidova, jest divlja loza (Ampelopsis), koja zelenu boju lišća mijenja sada u crvenu, da konačno nakon žešćih mrazova izgubi i to svoje jesensko lišće.

Dovršujemo radnje spomenute u prošlome mjesecu. Otpadajuće lišće sabiremo i na široko na zračnu mjestu razastiremo, da se suši, jer će nam trebati za zimsko pokrivanje ruža i različnih biljaka trajnica.

Travnjak treba češće zubačama pozupčati i od otpalog lišća očistiti, a cio vrt držati u redu što dulje je to moguće.

Kuničje štalice.

Prema slovenskom od Ivana Schmida, Kamnica.

Stjepan Štefdl, Virje.

Kunići su sa svakim prostorom zadovoljni, no kao i druge domaće životinje vole prostor koji je suh, čist, svjetao i zračan. Kunići uspijevaju najbolje u takovim prostorijama, koje su lih zbog njih napravljene. Za obične štalice se uzimaju veći sanduci, kojima se jedna strana odbije i nadomjesti sa žičnim pletivom pričvršćenim na okvir koji ujedno služi kao vrata. Imademo li na raspolaganju dasaka, dade se iz njih napraviti vrlo lijepe štalice, koje odgovaraju kunićima u svakom pogledu. Na svaki način, neka je u štalici umetnuta

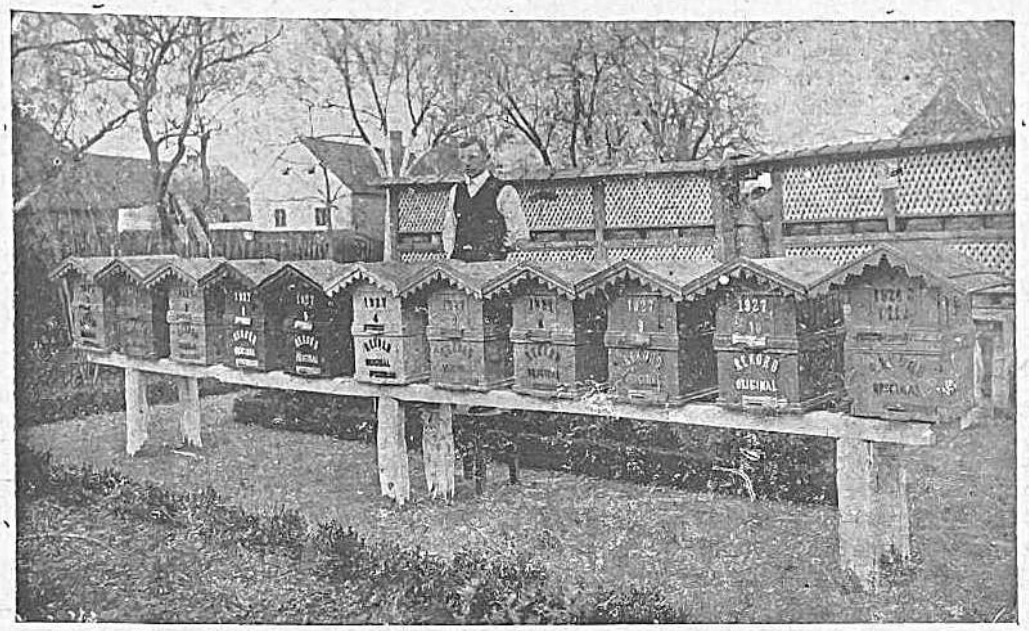

REKORD-ORIGINAL KOŠNICE. (Pčelinjak g. J. Lackovića, Gjurgjevac.)

drvena rešetka, koja se položi u vodoravnom smjeru te služi kao prvo dno, kroz koje se mokraća cijedi i pada na drugo koso položeno dno, koje služi ujedno i za oticanje mokraće.

Štalice za kuniće neka budu u ovoj veličini napravljene: Za male pasmine ispod 3 kg težine: dužina 90 cm, širina 60 cm, visina 50 cm. Za pasmine do 5 kg: 100 × 60 × 60 cm. Za velike orijaške pasmine: 130 × 60 × 60 cm. Manje mjere neka se nikako za pojedine pasmine ne upotrebljavaju, jer o tome zavisi napredak kunića, ne hrđa im dlaka i ne obole tako brzo pogotovo oni, koji se hrane većinom travom.

Iskusniji uzgajači obično udese za svoje mlade kuniće tako zvano trkalište, veličine prema želji, u koje dnevno spuštaju mlade kuniće, kojima je prostor za skakati najveća pomoć da brzo rastu, te se tako silno brzo razvijaju Gore opisane rešetke neka su tako napravljene, da se dadu prilikom čišćenja vaditi van i umetnuti natrag unutra. Tako napravljene štalice spriječe mnogu bolest, na koju su kunići dosta osjetljivi. Bolje je uzgajati manje kunića u pravom prostoru, nego li mnogo u lošem od kojega pogiba većinom podmladak jedan za drugim te je gubitak na mladima i te kako osjetljiv. Preporučljivo je napraviti nešto više rezervnih rešetki da se lahko izmijeniti mogu prilikom vađenja rabljenih, koje se moraju sušiti. Rešetke neka su namazane sa uljnatim katranom ili karbolineumom. Ako se koji uzgajač zanima pobliže za navedene rešetke neka se uz priklop marke Din 1·— obrati na pisca g. Schmida koji će mu kratak opis sa crtežem besplatno poslati. — U štalicu spada glinasta posuda za vodu ali teška, jer ju u protivnom slučaju kunić razbije. Umetnuti je dobro također i jaslice u koje se meće sijeno ili trava. Takove jaslice si svatko lahko napravi iz žice ili okruglog drva. Štalice neka budu postavljene na suhom prostoru gdje nema propuha, nikako na vlažnom tamnom prostoru ili na takovom gdje u ljetu udara velika vrućina dočim zimi hladnoća i mraz. Najbolje na kakovom zaklonjenom mjestu.

Za nastiranje štalice uzima se najviše slama. Najbolja je zobna slama u kojoj kunići nađu također dosta za jesti. Svaki tjedan neka se prostorije dobro očiste, a u zimi svakih 14 dana. Izmetine neka se uvijek čiste, kao i rastepena preostala trava, jer je ista silno škodljiva, ako ju sparenu odnosno odležanu kunići jedu. U slučaju da koji kunić ugine odnosno oboli valja ga odmah odstraniti od drugih i hraniti samo suhom hranom, pogotovo one, koji su od trave oboljeli. Štalica u kojoj je uginuo kunić imade se odstraniti ako je prenosljiva, ili ako je kuničnjak u cijelosti valja ju raskužiti sa mješavinom $^1/_2$ litre kreolina ili karbola na 10 litara vode. Sa uspjehom se upotrebljava vapno, no prostoriju se mora najprije oprati odnosno oribati, te nakon što se osušila, sa vapnom pobijeliti. Dno neka je obloženo sa krovnom ljepenkom.

Record-original košnica.

(Sa slikom.)

Među ostalim umjetnim košnicama, vidno mjesto zauzima Record original njemačka košnica. Sastoji se iz dvije, nutarnje slamnate i vanjske drvene stijene. Rad je u njoj mnogo lakši, nego u ostalima, jer imade otvor straga i odzgora pošto se krov skidati dade. Predijeljena je na dva dijela: plodište i medište razdijeljeno sa Hanemannovom rešetkom, te pčelice imadu nesmetan prolaz u medište odnosno plodište. Okviri su jednaki u plodištu i medištu. U svakom odjelu ih imade 12 kom. veličina 25/20 cm. U zimi stoje košnice vani na istom mjestu, kako nam slika pokazuje, jer su svojom građom dovoljno zaštićene od vlage, kiše, vjetra i studeni. U dobroj godini donosi ova košnica i do 50 kg. meda.

Da se sa dobrom voljom može za pčelice nešto dobrog i valjanog učiniti dokazuje nam slika od 11 Record-original košnica, kojima je vlasnik g. Jakob Lacković, pružni predradnik, Gjurgjevac Iste košnice je sam izradio u svoje slobodno vrijeme, a za dvije je

trebao postepeno radeći 5 dana. Svaka košnica je oličena 2 puta, svaka za sebe posebnom bojom. Krovovi su pokriveni krovnom ljepenkom, spojeni sa pocinčanim žljebićem za oticanje vode. Svaka košnica je označena rednim brojem i godištem sa oznakom sistema košnice. Oznake i slova je vlasnik također sam izrezbario. Košnice leže na drvenim gredama u visini 80 cm od zemlje. — Zanimiv bunar, gdje stoji voda za pčelice, donijet ćemo po mogućnosti u slijedećem kojem broju „Uzornog Vrtlara". St. Šteidl, Virje.

Razno iz sitnog živinogojstva.

Perad se mitari t. j. mijenja svoju pernatu odjeću, kako bi bila što bolje za zimu odjevena. To mitarenje započimlje obično već u mjesecu augustu a traje u mjesecu septembru (rujnu) i dalje do pred samu studen. U vrijeme mitarenja perad je znatno osjetljivija nego inače pa se lako nahladi nadođu li nepovoljniji, kišni, vjetroviti i studeni dani. Osobito teško snaša tada perad vlažnu studen, pa treba da ima prikladno zaklonište. Za vrijeme mitarenja potrebno je perad i bolje hraniti i to takovom hranom koja sadrži više bjelančastih i vapnenastih sastojina. Uz zrnatu hranu mnogo će peradi vrijediti razni mesni otpaci i mesno brašno, ali nikako neka ne manjka zelene hrane kao salate, špinata ili slič. zeleni. — Opazimo li, da nam je koja životinja boležljiva, treba da ju odmah odijelimo od druge peradi i posebice njegujemo, jer u prvi čas ne možemo znati, nije li oboljela od kakove zarazne bolesti, koje se upravo pod jesen i u doba mitarenja rado pojavljuju. Paša i kretanje na svježem zraku za lijepih dana prija svoj peradi a osobito guskama i purama. Mlade purice znadu se u šljiviku prenajesti šljiva i od toga stradati. Treba stoga paziti, da se to ne dogodi.

Raznovrsne sitnije domaće životinje naročito kunići i koze mijenjaju dlaku prije zime pa su u to doba osjetljiviji kao i perad za vrijeme mitarenja. Dobro je, da životinje valjanom njegom i hranom što bolje ojačaju prije mijenjanja dlake, koja se kod zdravih i krepkih životinja brže obnavlja. — Staje neka su suhe i uvijek dovoljno zračene. Od promaje za studenijih noći životinje se lako nahlade i obole.

Lišće raznovrsnog povrća (zelja, kelja i slič.) životinje rado jedu, ali preobilno hranjenje ovom hranom znade uzrokovati različite smetnje u probavi.

U pčelinjaku treba pregledati pojedine pčelce imadu li dovoljno hrane — meda — za ziminu. Pčelar o toj zimini mora voditi brigu, jer pčelac sa premalom zalihom hrane mora zimi stradati. Osim toga treba da svaki pčelac ima i zdravu snažnu maticu i dosta pčelinjeg podmladka. Vješto oko pčelarevo lako će prosuditi, koliko će pojedinom pčelcu hrane dostajati za ziminu, pa ne će suviše meda pčelcima oduzimati. Ostane li ovako lijepa i jesen, bit će još dobre pčelinje paše, no pčelar treba da računa i na to, da može nenadano doći nepovoljno, kišno vrijeme, koje pčelama priječi dalnje sabiranje meda. Nastane li nenadano hladno vrijeme može se desiti da se u pojedinom pčelcu javi gnjiloća mladog legla od koje će pčelac sigurno uginuti, ako gnjilež temeljito ne odstranimo.

Jesam li podmirio pretplatu do konca godine 1927.?

Pitanja i odgovori.

G. D. A. S. Petrovac (Srbija). Korov „pirevina" bit će valjda isto što „pirika" (Quecke, Agropyrum repens). Uništit će se u vinogradu najbolje tako, da se vinogradsko tlo tijekom ljeta po nekoliko puta plitko okapa (prači), čime se uvijek posijeku nadzemne česti ovog dosadnog korova. Korijen uvijek ponovno razvije nadzemne česti, ali konačno oslabi toliko, da slijedeće godine ne će više ni razviti nadzemnih česti. — Kod okapanja vinograda treba, koliko se dade, čupati iz zemlje duge podanke pirike, koje možemo bacati na kompostište. Posve kompostirana pirika vrlo je dobro gnojivo.

Vinograd treba, kao i svako drugo gospodarsko zemljište, đubriti sa takvim vještačkim đubretom, što sadrži ono hranivo, kojeg u tome zemljištu ne ima dosta i kojeg vinova loza treba više, nego li ga u zemlji ima. Općenito će trsu trebati odmah na početku vegetacije više dušične (azotne) hrane, pa će tada biti od koristi đubrenje čilskom salitrom, a trebat će i kalija, pa uz salitru đubrimo s proljeća i kalijskom solju. U mjesecu maju i junu treba trs za razvoj cvijeta i ploda više fosforne i kalijske hrane, pa će tada koristiti đubrenje superfosfatom i kalijskom solju. Vještačkim đubretom đubri se tako, da se đubre jednolično po tlu pospe a po tom se okapa, ili se đubre pospe po već okapanome tlu. Mnogi đubre i tako, da uokolo trsa iskopaju grabu 10—12 cm duboku i toliko široku, u nju naspu za šaku vještačkog đubreta, a onda grabu opet zemljom zagrnu. Na 1 ha vinograda treba 150—400 kg čilske salitre i oko 150 kg kalijske soli. Superfosfata uzima se na hektar 250—500 kg. Količina vještačkog đubra ovisi o tome, da li je tlo vinogradsko snažno ili mršavo.

G. J. D., Rušani. — U srpnju posijana cvjetača (karfiol) jedva će do jeseni moći razviti lijep „cvijet", jer da se cvjetača razvije za potrošnju, treba od sjetve oko 20—30 tjedana. Prema tome bi zametanje „cvijeta" palo u ono doba, kad su već nadošli jesenski mrazovi. Pojedina biljka cvjetače razvija „cvijet" i rano, prije nego se lišće potpuno razvije, ali ovakovi raniji „cvijetovi" obično ostaju maleni. Bude li vrijeme vrlo povoljno, pa se „cvijetovi" započnu razvijati, treba prije nego nadođu smrzavice izvaditi cvjetaču i presaditi ju u pijesak ili laku, sipku zemlju u zračnom podrumu, gdje će se „cvijetovi" dalje razvijati. Studen 3—4° C ispod nule ne može cvjetača da podnese.

Razne vijesti.

Poljoprivreda na Zagrebačkom Zboru od 28. VIII. — 5. IX. obuhvaćati će uz dosadanje skupine **gospodarskih strojeva**, sprava i umjetnih gnojiva još i posebne nove skupine **sjemenarstva** za žitarice, povrće, voće i loze, gospodarskih **kemikalija** i **mljekarstva**. — Zadružni savezi iz čitave države organizirat će 4. i 5. IX. skupni posjet zadrugara, pa će se tom prilikom održati nekoliko predavanja sa prikazivanjem poljodjelskih filmova, a izvest će se i pokusi sa različnim gospodarskim strojevima na fakultetskom dobru u Maksimiru.

Niža poljoprivredna vinogradarsko-voćarska škola u Iloku primat će na dvogodišnje školovanje o državnom trošku 20 mladića od 16—19 god. i to iz srijemske, zetske, dubrovačke, tuzlanske i mostarske oblasti. Osim toga primit će još i 10 privatnih pitomaca, koji će svakog tromjesečja unapred plaćati Din 150·— mjesečno ako su sinovi zemljoradnika, inače Din 300·— mjesečno. Valjano obložene molbenice treba predati nadležnom sreskom poglavaru najkasnije do 1. septembra t. g., gdje reflektanti mogu pobliže saznati uslove za primanje o državnom trošku u ovu školu.

Bilješka.

Članak: **„Uređaji za polijevanje vrtova"** (Umjetna kiša) sa slikom, morali smo radi pomanjkanja prostora izostaviti.

Akviziciju i inkasaciju sviju oglasa za „Uzorni Vrtlar" na području grada Zagreba vrši knjižara M. Šek, Zagreb, Strossmayerova ul. 6, gdje zagrebački pretplatnici mogu i pretplatu uplatiti.

Izdavač i odgovorni urednik: **Stjepan Pirnat, prof., Zagreb, Ciglana 24.** — Tisak: **M. Šek, Zagreb, Strossmayerova ul. 6**

Primula obconica Hamburgia, lijepe, jake biljke, 1 put pikirane, 100 komada Din. 100·—, 2 put pikirane Din. 150·— iz malih cvjetnih lončića Din. 250·—

Pelargonium zonale Meteor, 100 komada Din. 300·— iz 10 cm cvjet. lončića sa grumenom (balom) zemlje oko korijenja.

Pelargonium zonale Rose Poitevine, 100 komada Dinara 400·—

Pelargonium peltatum, viseće, crvene, rosa i violet, sa 10 cm cvjetnim lončićem, 100 komada Din 350·—

Begonia hybr. gigant. fl. pl. u svim bojama cvatuće, sa cvjetnim lončićem, 100 komada Din 1000·—

Begonia hybr. gig. Crispa i Fimbriata, cvatuće sa cvjetnim lončićem, 100 komada Din. 1000·—

Salvia, Begonia semperfl., Pilea muscosa, Verbena, Fuchsia

šalje pouzećem

Vinko Ohnutek

umjetna i trgovačka vrtlarija

Zagreb, Trešnjavka VI.

I. BRAVARSKA

RADIONA ZA VRTLARSKE POTREPŠTINE

RUDOLF **HENČ** BROD n/S.

izrađuje uz najsolidniju cijenu

staklenike,

centralno grijanje i klijališne prozore

(Frühbetfenster)

Dobavlja sve vrtlarske potrepštine i t. d., i t. d.

Peradarstvo Josipa Gazdića

Veliki Grđevac

imade na prodaju niže navedenu **čistokrvnu** rasplodnu perad uz umjerene cijene i to prvoklasne importirane životinje:

2	gusaka	i 3	guske	**Emdenske** orijaške bijele, dvogodišnje	I-a
2	patka	i 4	patke	**Peking,** jednogodišnje	I-a
2	pjetla	i 7	kokoši	**Orpington žuti** . jedno i dvogodišnje	I-a
2	,,	8	,,	**Plymouth-Rocks** . ,, ,,	,,
1	,,	7	,,	**Rhode Island,** crvene ,,	,,
1	,,	3	,,	**Minorka crna** . . . ,, ,,	,,
1	,,	3	,,	**Orpington bijeli** . . ,,	,,
1	,,	3	,,	**Wyandotte zlatne** . ,,	
1	,,	2	,,	**Talijan. jarebičaste** ,,	
1	,,	3	,,	**Talijanske bijele** . ,,	
2	,,	3	,,	**Leghorn bijele** . . . ,,	

Pilića raznih vrsti i starosti, kao i golubova **„Maltezer crni"** i **„Julijana bijeli".** Kod upita mora im priložiti marku za odgovor.

Požurite dok zaliha traje!

HRVATSKA UČITELJSKA

ŠTEDNA I PREDUJMOVNA ZADRUGA

KUKOVIĆEVA 34 U ZAGREBU OSNOVANA 1889.

PRIMA ULOŠKE

i podijeljuje vjeresiju uz najpovoljnije uvjete!

Knjiga o povrću

POVRĆARSTVO

(Uputa u proizvodnju povrća)

od prof. Stj. Pirnata

Cijena 20 Dinara.

Pretplatnici „Uzornog Vrtlara" dobivaju od nas ovu knjigu zajedno sa poštarinom — dok se ne iscrpi još mala zaliha

za 15 Dinara

Vrtlar

dobar stručnjak u svim granama umjetnog vrtlarstva i voćarstva traži odmah: Gospodarstvo Braun, Gjurgjevac.

Tko?

oglašuje u „Uzornom Vrtlaru", taj polučuje siguran uspjeh!

Jesam li?

uplatio pretplatu.

Za 15 hekt. prvoklasne zemlje u Južnoj Srbiji, u jednom selu koje ima i svoju železničku stanicu,

traži se

čovek samac ili sa ženom, radi obrade zemlje. Imanje bi im dao ili napola — moje seme za setvu, koje bi mi vratili na iduću godinu, ili da se za godinu dana pogodimo za novac uz moju hranu. Najvoleo bih dati zemlju na polovinu, a također i pernatu živinu i to od novo dobivene živine. — Čovek i žena da nisu stariji od 40—45 god.; mogu biti i sa dvoje ili troje dece. Imadem potrebnu stoku za obradu zemlje kao i sve poljoprivredne alate i mašine za obradu. Dotični čovek i žena imali bi zaseban stan. Oni bi imali i stoku, koja nije za vuču, da gledaju i čuvaju, krave da muzu, u kući kućevni posao žena da svršava, živinu: piliće, plovke da hrani i izvodi, uopšte celo domaćinstvo imali bi da vode. Dotični čovek morao bi znati i povrtlarstvo, jer ima i bašta za raznu zelen. — Detaljnije uslove sporazumno bi uglavili. — Reflektanti i to samo marljivi i napredni gospodari, neka svoje ukratko napisane ponude što prije pošalju:

Uredništvu „UZORNI VRTLAR", Zagreb

(Poštanski pretinac 201)

JANKOMIR D. D., velevrtlarija i rasadnik

Zagreb-Stenjevec.

POZOR VRTLARI!

Prodajemo iz vlastitog rasadnika sve vrsti prvorazrednih

voćaka
ruža
ukrasnog grmlja
konifera
perena

Tražite posebne ponude, jer vrtlari i preprodavaoci dobivaju znatan popust!

Nadvrtlar

!

traži mjesto, gdje bi mogao samostalno raditi, na privatnom ili trgovačkom vrtlarstvu. Bio bi spreman eventualno i priženiti se u bolje trgovačko vrtlarstvo. Ponude na upravu lista pod „Nadvrtlar".

Vrtlar

Čeh, **traži mjesto.** Potpuno vješt u svim granama vrtlarskog zanata. Volio bi gdje u Zagrebu ili blizu Zagreba. Ponude na upravu lista pod br. 12.

Pomoćnika

stručnog za trgovinu semenjem (može biti i ženska) traži **Tima Vladisavljević, Beograd,** Karađorđeva ulica 85.

Vrtlari!

Sve proizvode vaše vrtlarije, koje želite prodati, ponudite trgovini vrtlarskih biljaka:

„FLORA"

Beograd, Poštanski fah br. 287.

Primula obconica grandiflora

u priznato najboljim, najveleevjetnijim originalnim sortama uzgajača. Najbolje i najljepše što nojće u primulama postoji, 1 i 2 put pikirano biljke, zdravo, valjano okorijenjene, gotove za presadjen e u cvjetne lonce, 100 komada 75—100 Dinara.

Cyclamen persicum

originalni Bienenwies uzgoj, iz cvjetnih lonaca od 3—4 cola, najveleevjetnija sorta, po 5—6 Din.

Viola tricolor hiemalis

(Riesen-Welt-Rekord) rano cvatuća već u zimi, vrlo veleevjetna do 10 cm, u 10 čistih boja za cvjetne grupe 100 kom. 25 Din; u krasnoj mješavini 100 kom. 20 Din; najjeftinije radi ponanjkanja prostora kod:

J. KREJČI, trgovački vrtlar, Slovenske Konjice

KOKO **hranivi prašak za živinu.**

Živina (perad), koja uz hranu dobiva ovaj prašak, raste izvanredno lijepo, dobiva gusto perje, mesnata je i nese marljivo jaja. Isproban je kao sredstvo proti raznim bolestima peradi. Naputak o njegi živine i uporabi Koko-praška priložen je svakoj narudžbi.

Zoltan Šumaher, Crvenka S. H. S.
kemijsko farmaceutski laboratorij

NAJUKUSNIJE UREĐIVANJE **GROBOVA**

kroz čitavu godinu, obavlja savjesno

Vrtlarstvo Majcen, Zagreb (Mirogoj)

Vrtlar

neoženjen, 30 godina star, govori 4 jezika, stručno naobražen u uzdržavanju parkova, umjetničkih nasada, staklenika; vješt cjelokupnom povrćarstvu, voćarstvu i ostalom gospodarstvu. Sada namješten kao prvovrsni kupališni vrtlar, samostalna sila. Želi promijeniti za stalno mjesto. Nastup po dogovoru. Adresa u upravi lista.

Za moj posjed u Reljevo kod Sarajeva **tražim**

ekonoma,

koji je oženjen, a ima sina. Plaća po dogovoru, a uza to stan i hrana. Upitati: **Josef J. Kampos, Sarajevo** (Tržnica 2).

Podpisani klub prodaja kuniče mladiče čez 2 meseca stare od garantirano čistokrvnih pasem:

Belgijske orjaške, Modre bečke in Chinchilla.

Za odgovor se naprosi znamko od 1 Din. priložiti. — Strokovni klub za vzgojo domačih kuničev, Kamnica pri Mariboru.

Za kvašenje sjemenja **pšenice** upotrebljavajte suho sredstvo za kvašenje **PORZOL!**

Ako upotrebljavate PORZOL, točno prema uputi, postići ćete jednoličan rast i brzu klijavost, te dobru žetvu bez snijeti. — Za kvašenje **raži, ječma i zobi** upotrebljavajte mokro, živino sredstvo za kvašenje

HIGOSAN!

Prednja su sredstva iskušana i priznata po službenim zavodima (stanicama) u Francuskoj, Nizozemskoj Danskoj, Švicarskoj, Austriji, Rumunjskoj, Češkoj i t. d. — Tražite cenike i upute od tvornice.

„KAŠTEL" D. D. - KARLOVAC

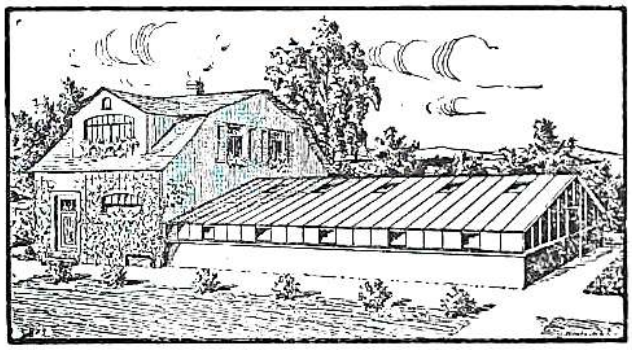

POZIV!

Bit će da mnogim interesentima još uvijek nije poznato, da se razvrglo Jugoslavensko Höntsch d. d. — Mi od tada držimo u Brodu na Savi skladište naših kotlova i ostalih potrepština za vrtlarstvo. Konstrukcije staklenika otpremamo sada iz Wiena — pa su

cijene niže

nego li kod prijašnjeg Jugohöntsch društva, uslijed toga, što su u tamošnjim radionama najbolje uređeni specijalni strojevi uz specijalne radnike. Naš dugogod. suradnik gosp. **W. Jungrichter, Brod n/S.** ima naše generalno zastupstvo za cijelu S. H. S., pa se, kad što ustrebate, izvolite na njega obratiti.

Pazite na naše oglase!

Höntsch & Co.
Wien III., Werk Mödling

Tisak M. Sek, Zagreb.